

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 164/2020-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou BUZINGER & PARTNERS s. r. o., Námestie M. Benku 15, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Buzinger, PhD., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 10 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 7 a čl. 47 druhej vety Charty základných práv Európskej únie postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 166/2017 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 10 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 7 a čl. 47 druhej vety Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 166/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“) a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 49 P 284/2012 vedené konanie o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), a to na základe návrhu sťažovateľa ako jeho otca, ako aj na základe návrhu jeho matky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“). Predmetné konanie bolo vedené za účasti Okresnej prokuratúry Bratislava II.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 49 P 284/2012 zo 17. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky, sťažovateľa zaviazal prispievať na jeho výživu sumou 300 € mesačne vždy do 15. mája v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc 18. decembrom 2012, uložil sťažovateľovi povinnosť uhradiť ročné výživné za obdobie od 18. decembra 2012 do 31. mája 2016 v sume 5 840 €

do 31. júla 2016, určil, že obaja rodičia sú oprávnení zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok. Matke uložil povinnosť písomne informovať sťažovateľa o zdravotnom stave maloletého, o jeho vývoji a o podstatných veciach týkajúcich sa maloletého. Okresný súd sťažovateľovi upravil stretávanie sa s malolekým synom každú stredu v mesiaci v čase od 16.30 h do 18.00 h a každú párnú sobotu v mesiaci v čase od 9.30 h do 11.00 h v priestoroch Linky detskej istoty, Fialkovo údolie 5, Bratislava, s tým, že stretnutia budú asistované v prítomnosti matky a psychológa Linky detskej istoty po dobu piatich mesiacov. Po uplynutí piatich mesiacov od právoplatnosti rozsudku okresný súd upravil stretávanie sa sťažovateľa s malolekým synom každú stredu v mesiaci v čase od 16.30 h do 18.00 h a každú párnú sobotu a nedeľu v mesiaci v čase od 9.30 h do 11.00 h s tým, že stretnutia sa budú realizovať v prítomnosti matky. Okresný súd uložil matke povinnosť zabezpečiť účasť maloletého na stretnutí v čase určenom, maloletého na stretnutia riadne pripraviť a dva dni pred termínom stretnutia informovať sťažovateľa o určení miesta stretnutia písomne, mailom alebo SMS správou. Vo zvyšku návrh matky, ako aj otca zamietol a rozhodol o trovách konania.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ aj kolízny opatrovník maloletého odvolanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 11 CoP 446/2016 zo 7. februára 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu v časti úpravy styku zmenil tak, že sťažovateľovi upravil stretávanie sa s malolekým každú stredu od 16.30 h do 19.00 h, v párnom týždni v piatok od 16.30 h do 19.00 h a v nepárnom týždni v sobotu a v nedeľu od 16.30 h do 19.00 h, vždy za prítomnosti matky maloletého. Výrok, ktorým sa uložilo matke dva dni pred termínom stretnutia informovať sťažovateľa o mieste stretnutia, zrušil. Matke krajský súd uložil povinnosť maloletého na styk riadne pripraviť, odovzdať a prevziať od sťažovateľa s tým, že sťažovateľ si maloletého prevezme a odovzdá v mieste bydliska matky. Vo zvyšku rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil a rozhodol o náhrade trov celého konania.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že všeobecné súdy rozhodli o úprave jeho styku s jeho maloletým synom výlučne zo zdravotných dôvodov maloletého a svojimi rozhodnutiami výrazným, zjavne neprimeraným spôsobom obmedzili výkon jeho rodičovských práv. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza: „Pri zisťovaní zdravotného stavu dieťaťa súdy oboch stupňov v podstate vychádzali len z lekárskejších správ predložených súdu matkou maloletého dieťaťa, ktorá je sama lekárkou, rovnako ako jej otec (starý otec maloletého dieťaťa).

Sťažovateľ sám alebo prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v konaní, tak pred súdom prvej inštancie ako aj odvolacím súdom, opakovane namietal objektivnosť lekárskejších správ predložených matkou dieťaťa, upozorňoval na jej možnosť ako lekárky ovplyvňovať úsudok svojich kolegov lekárov pri vyšetrení dieťaťa a vyhotovovaní jednotlivých lekárskejších správ a v tejto súvislosti tiež opakovane namietal zaujatosť týchto lekárov.“

7. Sťažovateľ po citáciách z jednotlivých lekárskejších správ [REDAKOVANÉ] uvádza: „Obsah lekárskejších správ vyhotovených [REDAKOVANÉ] teda naznačuje, že svoje odborné vyjadrenia založila viac na vyjadreniach matky maloletého dieťaťa (lekárky) než na reálnom vyšetrení (pozorovaní) maloletého dieťaťa.

Sťažovateľ sám aj prostredníctvom svojej právnej zástupkyne opakovane žiadal súd prvej inštancie aj odvolací súd, aby nariadil vyhotovenie znaleckého posudku a uskutočnenie znaleckého dokazovania, a to za účelom objektívneho, nezaujatého a nestranného zistenia zdravotného stavu maloletého syna [REDAKOVANÉ] a zistenia, či zdravotný stav maloletého dieťaťa odôvodňuje obmedzenie styku otca s dieťaťom, a ak áno, v akom rozsahu, za akých podmienok a na aké obdobie. Nariadenie znaleckého dokazovania za účelom preskúmania zdravotného stavu dieťaťa a preskúmania oboch rodičov psychiatrom súdu navrhovala aj zástupkyňa Okresnej prokuratúry Bratislava II, ktorá tiež navrhovala, aby sa znalec vyjadril, či je dieťa schopné absolvovať stretnutia s otcom bez prítomnosti matky. Nariadiť znalecké dokazovanie navrhol tiež kolízny opatrovník maloletého dieťaťa, a to tak vo vzťahu k dieťaťu ako aj k rodičom.“

8. Sťažovateľ namieta, že všeobecné súdy výrazné obmedzenie výkonu jeho rodičovských práv odôvodňujú záujmom maloletého dieťaťa na ochrane jeho zdravotného stavu, pričom v súdnom konaní nebolo podľa názoru sťažovateľa nijakým spôsobom preukázané, že rozšírenie výkonu rodičovských práv sťažovateľa by sa malo akokoľvek negatívne prejavovať na zdravotnom stave maloletého.

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ďalej poukazuje na skutočnosť, že zdravotný stav maloletého je len jedna z viacerých skutočností, ktoré je potrebné zohľadňovať pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého. Podľa názoru sťažovateľa všeobecné súdy nechali úplne bez povšimnutia iné prvky tvoriace záujem maloletého, a to napríklad úroveň starostlivosti o dieťa, ochranu duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

10. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ s poukázaním na § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností, argumentuje skutočnosťou, že v tomto prípade to znamená, že: *«... ak sa pomery nezmenia, t. j. zhoršený zdravotný stav maloletého dieťaťa bude pretrvávajúť, čo sa na základe zisteného skutkového stavu v súdnom konaní, aj z aktuálnych lekárskeho správ, javí ako veľmi pravdepodobné, súd svoje rozhodnutie nie je oprávnený zmeniť, a teda zúžený rozsah výkonu rodičovských práv otca zostane „zakonzervovaný“ na veľmi dlhú neurčitú dobu, prípadne až natrvalo. Samozrejme, takýto stav, ktorý sám osebe vytvára značný stav právnej neistoty, bude mať nezvratné a ťažko reparačné negatívne následky nielen pre otca, ale predovšetkým pre maloleté dieťa (možný negatívny vplyv na fyzické a psychické zdravie).»*

11. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že širšia, a nie užšia účasť otca na výchove a starostlivosti o maloletého je v jeho najlepšom záujme. Podľa názoru sťažovateľa práve

dlhodobo zhoršený zdravotný stav maloletého odôvodňuje čo najširšie zapojenie sťažovateľa aj pri výkone jednotlivých úkonov zdravotnej starostlivosti, ktorým sa maloletý podrobuje. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza: *«Prvostupňový, odvolací ani dovolací súd sa vôbec nezaoberali otázkou primeranosti obmedzenia styku otca a maloletého dieťaťa (a tiež negatívnymi dopadmi takéhoto obmedzenia), t. j. či nedochádza k obmedzeniu práv otca a dieťaťa vo väčšom rozsahu ako je nevyhnutne potrebné pre ochranu legitímneho záujmu (zdravia dieťaťa). Inými slovami, uvedené súdy úplne opomenuli postupovať ústavne konformným spôsobom pri (údajnej) kolízii základných práv, konkrétne na jednej strane práva (otca aj dieťaťa) na ochranu súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, čl. 8 Dohovoru) a práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť (čl. 41 ods. 4 Ústavy SR) a na strane druhej práva dieťaťa na ochranu zdravia a zdravotnú starostlivosť (čl. 40 Ústavy SR). Táto skutočnosť je zarážajúca najmä pri postupe najvyššieho súdu, ktorý v rozsudku konštatuje, že otázka, či zdravotným stavom maloletého dieťaťa možno odôvodniť obmedzenie styku rodiča s dieťaťom, „nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená“ (s. 10 rozsudku), čiže išlo o precedентný prípad, ktorý môže ovplyvniť judikatúru súdov všetkých stupňov do budúcnosti, čo samé osebe kladie vyššie nároky na právne posúdenie nastolenej otázky a jej dôkladné a presvedčivé odôvodnenie. Najvyšší súd týmto rozhodnutím tiež vytvoril značný priestor pre možnosť zneužívania argumentu zdravotného stavu dieťaťa jedným z rodičov pri obmedzovaní styku druhého rodiča s dieťaťom, keďže na takéto obmedzenia (obmedzenia neurčitého rozsahu a neurčitého času) postačí súdu predložiť obyčajnú lekársku správa s odporúčením na obmedzenie styku. Zákonite vzniká otázka, podľa akých kritérií budú v takýchto prípadoch súdy postupovať, či budú ich rozhodnutia predvídateľné, alebo budú rozhodovať na základe voľnej úvahy či nebudaj svojvôle. Takýto postup a rozhodovanie súdov by samozrejme vytváral neprímeraný stav právnej neistoty pre dotknuté osoby.*

Ak by súdy v danom prípade postupovali ústavne konformným spôsobom, pri zistení kolízie dvoch či viacerých základných práv, pred rozhodnutím o obmedzení niektorého z kolidujúcich práv mali vykonať ich ústavný test proporcionality, čo však zjavne neurobili.»

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje taktiež na skutočnosť, že obmedzenie výkonu rodičovských práv sťažovateľa by „neprešlo“ testom proporcionality. Podľa jeho názoru ochranu zdravia maloletého je v danom prípade objektívne možné dosiahnuť aj menej intenzívnymi a invazívnymi prostriedkami ako výrazným až „drastickým“ zúžením výkonu rodičovských práv sťažovateľa ako otca maloletého.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 6Cdo 166/2017 a rozsudkom sp. zn. 6Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 47 druhá veta Charty základných práv Európskej únie, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 7 Charty základných práv Európskej únie a právo na výchovu a starostlivosť o svoje dieťa podľa článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018 zrušuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške na účet spoločnosti BUZINGER & PARTNERS s. r. o., so sídlom Námestie Martina Benku 15, 811 07 Bratislava, IČO: 47 253 401, vedený v [REDAKOVANÉ], číslo účtu (IBAN): [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

18. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

20. Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 10 ods. 2 listiny každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

23. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

25. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlija a korešpondencie.

26. Podľa čl. 7 charty každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie.

27. Podľa čl. 47 druhej vety charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

III.

Právne hodnotenie ústavného súdu

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 47 druhej vety charty postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 166/2017 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018

28. Podstata sťažnosti sťažovateľa spočíva v námietke, že obmedzenie výkonu jeho rodičovských práv k maloletému sa objektívne javí ako neodôvodnené a zjavne neprimerané, porušujúce jeho „základné právo na súkromný a rodinný život a základné právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť“.

29. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

30. Ústavný súd všeobecne k rodinnoprávnej problematike konštatuje, že v súčasnosti existuje široká zhoda – a to aj v medzinárodnom práve – na podpore myšlienky, že pri rozhodovaní príslušných orgánov verejnej moci týkajúcom sa detí musí byť ich najlepší záujem prvoradým hľadiskom rozhodovania (m. m. II. ÚS 40/2019).

31. Uvedené potvrdzuje v priestore Európskej únie napr. aj charta, v ktorej podľa čl. 24 ods. 2 „pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa“ (m. m. II. ÚS 40/2019).

32. Záujem dieťaťa sa skladá z dvoch častí. Na jednej strane stojí dikcia, že puto dieťaťa s jeho rodinou musí byť zachované s výnimkou prípadov, keď sa rodinné prostredie ukázalo ako obzvlášť nevhodné. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť prerušené len vo veľmi výnimočných prípadoch a je potrebné urobiť všetko pre zachovanie osobných vzťahov. Na druhej strane je v záujme dieťaťa zabezpečiť jeho rozvoj v zdravom prostredí a rodičia nesmú profitovať z takých opatrení alebo krokov, ktoré by v konečnom dôsledku poškodzovali zdravie a zdravý vývoj dieťaťa [porov. Neulinger and Shuruk v. Švajčiarsko, č. 41615/07, rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 6. 7. 2010, bod 136; Elsholz v. Nemecko, č. 25735/94, rozsudok Veľkej komory ESLP z 13. 7. 2000, bod 50; Maršálek v. Česká republika, č. 8153/04, rozsudok ESLP zo 4. 4. 2006, bod 71].

33. V tomto ohľade platí aj pre rozhodovanie súdov, že prijaté opatrenia musia sledovať najlepší záujem dieťaťa. Povinnosť aplikačnej praxe sledovať pri rozhodovaní konkrétnej veci týkajúcej sa detí ich najlepší záujem vyplýva okrem iného aj z čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

34. V prípade, keď súdy rozhodujú o úprave styku rodičov s dieťaťom, je nutné vychádzať z toho, že právom oboch rodičov je v zásade rovnakou mierou sa o dieťa starať a podieľať sa na jeho výchove, s čím korešponduje i právo samotného dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov. Rozhodnutím súdu by tomuto dieťaťu malo byť umožnené stýkať sa s oboma rodičmi v takej miere, aby bol postulát rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený. Takéto usporiadanie vzťahov je spravidla vždy v „najlepšom záujme dieťaťa“, pričom odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené ochranou nejakého iného, dostatočne silného legitímneho záujmu, pričom konkrétne skutočnosti, o ktoré sa tento záujem opiera, musia byť v danom konaní preukázané (m. m. II. ÚS 40/2019).

35. Ústavný súd v tejto časti zdôrazňuje, že predmetom konania pred ústavným súdom je preskúmanie, či postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu boli porušené v sťažnosti označené práva sťažovateľa.

36. Ústavný súd pri príprave predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a postup, ktorý mu predchádzal.

37. Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že tento zamietol dovolanie sťažovateľa jednak z časti pre neprípustnosť (bod 12 napadnutého rozsudku, pozn.) a z časti ako nedôvodne podané (bod 22 napadnutého rozsudku, pozn.).

38. Ústavný súd konkrétne k námietke sťažovateľa, že všeobecné súdy vychádzali len z lekárskeho správ predložených matkou, uvádza, že z rozsudku okresného súdu je zrejmé, že tento sa pri hodnotení predložených dôkazov vysporiadal aj s dôkazmi predloženými sťažovateľom, a to konkrétne so znaleckým posudkom vypracovaným [REDACTED]. Tak, ako to uvádza okresný súd (strana 25, pozn.), zo záverov uvedeného znaleckého posudku je zrejmé, že u sťažovateľa sa nezistili žiadne objektívne dôvody, ktoré by ho mali deklasifikovať v jeho výchovných úlohách.

39. K uvedenému ústavný súd uvádza, že tieto závery nič nemenia na skutočnosti, ktorá bola všeobecnými súdmi zohľadnená ako prioritná, a to že u maloletého je potrebné

prihliadať na jeho zdravotný stav, ktorý je poznačený viacerými diagnózami, ktoré si vyžadujú osobitný prístup k maloletému (DMO – spastická diparéza, diskenézy, detský autizmus-vysokofunkčný v liečbe detského psychiatra, tiková porucha, pavor nocturnus, afektívne záchvaty, predráždenosť, zvýšená dráždivosť centrálnej nervovej sústavy, poruchy spánku v liečbe, ADHD, vývinová dysfázia, dyslalia, inkontinencia III. stupňa, pozn.). S prihliadnutím na uvedené všeobecné súdy konštatovali nevyhnutnosť prispôsobenia sa výkonu rodičovských práv tomuto dlhodobo nepriaznivému zdravotnému stavu maloletého. Vzhľadom na uvedené je námietka sťažovateľa týkajúca sa skutočností, že zdravotný stav je len jednou zo skutočností, na ktorú je potrebné prihliadať, zjavne neopodstatnená. Ústavný súd sa presvedčil, že všeobecné súdy zohľadnili náležite všetky faktory vstupujúce do výchovného procesu maloletého, avšak v danom prípade je prioritou potreba zohľadniť nepriaznivý zdravotný stav maloletého, o ktorom nemožno pochybovať.

40. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (bod 21, pozn.) uvádza: «... maloletý [REDAKOVANÉ] z hľadiska jeho zdravotného stavu nie je „obyčajným“ dieťaťom, ale je dieťaťom, ktoré si vyžaduje osobitný, citlivý prístup a pravidelný režim a stabilné prostredie. Odvolací súd pri úprave stretávania sa otca s maloletým [REDAKOVANÉ] správne vzal do úvahy v prvom rade najlepší záujem maloletého dieťaťa a správne prihliadol na okolnosti týkajúce sa jeho zdravotného stavu, ktoré v tomto prípade majú pre určenie styku podstatný význam. Pri určení frekvencie styku otca s dieťaťom dal správne prednosť záujmu maloletého dieťaťa (zachovania, čo možno najväčšej stability jeho zdravotného stavu) pred záujmom otca, ktorý častejší styk odôvodňoval najmä rýchlejšou šancou budovania jeho vzťahu s dieťaťom. Odvolací súd dospel preto k správne právnemu názoru, že najvhodnejšou úpravou stretávania sa otca s dieťaťom, najmä s ohľadom na zdravotný stav dieťaťa, sa javí byť styk v rozsahu dvoch, resp. troch dní v týždni a jeho časová dĺžka dve a pol hodiny za prítomnosti matky, ktorá najlepšie pozná potreby maloletého dieťaťa a jej prítomnosť pri stretávaní zabezpečí maloletému istotu a umožní jej v prípade špecifických situácií poskytnúť isté usmernenie pri realizácii styku.»

41. Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy nepopreli významnú úlohu sťažovateľa ako otca maloletého v jeho živote. Okresný súd k osobe sťažovateľa ako otca

maloletého uviedol (strana 26 rozsudku okresného súdu, pozn.), že záujem sťažovateľa o maloletého je zrejmý z priebehu celého konania, sťažovateľ má záujem tento vzťah budovať, upevňovať a rozširovať kontakt so svojím maloletým synom. Krajský súd v odôvodnení uviedol (strana 15, pozn.), že sťažovateľovi nemožno uprieť snahu starať sa o maloletého, za danej situácie ju však nemožno realizovať podľa predstáv sťažovateľa bez rešpektovania obmedzení, ktoré maloletý objektívne má.

42. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že sťažovateľ nie je zo života svojho maloletého syna vylúčený. Z priebehu celého konania považuje ústavný súd za preukázané, že napriek námietkam sťažovateľa o neprimeranosti obmedzení výkonu jeho rodičovských práv sa časový rozsah kontaktu sťažovateľa s maloletým, aj keď pomaly, ale predsa postupne rozširuje s prihliadnutím práve na obmedzenia, ktoré vyplývajú z nepriaznivého zdravotného stavu maloletého (krajský súd upustil od potreby asistovaného styku a čiastočne vyhovel sťažovateľovi v rozšírení úpravy styku v pravidelných časových intervaloch, pozn.). Sťažovateľ tak má možnosť pomaly a postupne budovať svoj vzťah k maloletému synovi. Ide o oblasť vzťahov, pre ktoré je zmena pomerov obvyklá, a to už len so zreteľom na zvyšovanie veku dieťaťa. Obavy sťažovateľa zo zakonzervovania vzťahu s dieťaťom sa javia zbytočné. Pri nespochybniteľnom záujme sťažovateľa o dieťa je pravdepodobnosť hraničiaca s istotou, že nateraz judikovaný vzťah nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci a že v budúcnosti sa rozsudok zmení v prospech zintenzívnenia styku.

43. Čo sa týka právnych záverov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, nemôže podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnymi závermi najvyššieho súdu, viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok najvyššieho súdu takéto prvky nevykazuje.

44. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že z obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v súdnom konaní dostal odpoveď na podstatné otázky týkajúce sa jeho námietok, najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia dotknutých právnych predpisov, ktoré boli podstatné pre posúdenie veci, ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

45. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu ani postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní nedošlo k porušeniu sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani k porušeniu sťažovateľových práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 druhej vety charty, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy, práva podľa čl. 10 ods. 2 listiny, práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 7 charty postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 166/2017 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 166/2017 z 18. decembra 2018

46. V súvislosti s namietaným porušením hmotných práv sťažovateľa (čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 4 ústavy, čl. 10 ods. 2 listiny, čl. 8 ods. 1 dohovoru a čl. 7 charty) ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd, rešpektujúc ústavnoprosedné princípy garantujúce základné právo strán sporu na súdnu ochranu, podľa názoru ústavného súdu v konaní o ochranu tohto práva a v spojení s ním posúdil aj namietané porušenie týchto základných práv sťažovateľa. Ústavný súd dospel k záveru, že aj z hľadiska posúdenia týchto práv nie je rozsudok najvyššieho súdu ani svojvoľný a ani arbitrárny.

47. Z už uvedených dôvodov bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

48. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu